



קול קורא

מיכאל

מאסף לתולדות היהודים בתפוצות



2026/7

כרך 4



"מיכאל" הינו כתב עת דו-לשוני (עברית ואנגלית) אשר דן בסוגיות מרכזיות בתולדות היהודים בתפוצות ומתפרסם בהוצאת המרכז לחקר התפוצות ע"ש גולדשטיין-גורן, באוניברסיטת תל אביב. כתב העת התפרסם ברציפות בין השנים 1972-2004 והוצאתו חודשה בשנת 2024.

שלושת הכרכים הראשונים של כתב העת המחודש כוללים מאמרים שנכתבו בעקבות כנסים שערך המרכז לחקר התפוצות באוניברסיטת תל אביב: "השכונה היהודית בימי הביניים"; "חיילים יהודים במלחמת העולם השנייה" ו - "תולדות היהודים באימפריה העות'מאנית ובמרחב הפוסט-עות'מאני - כרך היובל לכבודה של פרופ' מינה רוזן".

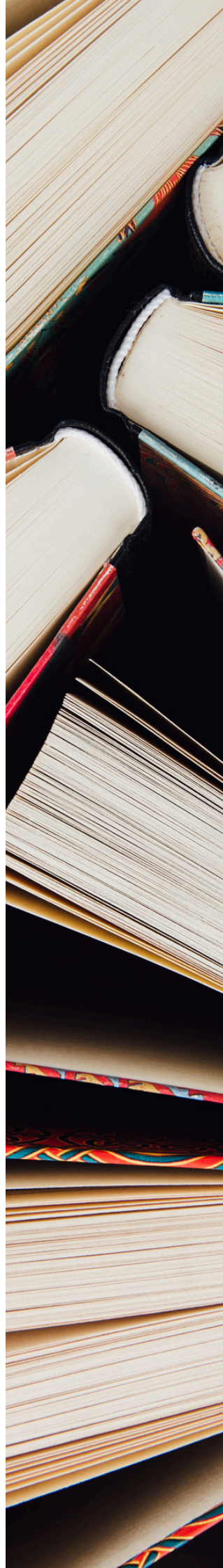
אנו שמחים לפרסם כעת את הקול הקורא למאמרים לקראת הגיליון הרביעי שיתפרסם ב- 2026/7:

כרך ז

בין מגמות סמכותניות לבין תהליכי דמוקרטיזציה בתפוצות ישראל

אם נדמה היה שהגרף ההיסטורי נע בבהירות לעבר אופקי הדמוקרטיה והעמקתם, לפחות במה שמוגדר כ"עולם הדמוקרטי-ליברלי", הגיע העשור האחרון והוכיח, פעם נוספת, שהנתיבים האנושיים-היסטוריים אינם ליניאריים. מגמות סמכותניות עולות וגוברות בעולם כולו, כולל בשתי המדינות שבהן חיים רוב היהודים: מדינת ישראל וארצות הברית.

לפיכך החלטנו להקדיש את הכרך הבא של כתב העת "מיכאל" לבחינת הסוגייה של סמכותנות מול תהליכי דמוקרטיזציה בתפוצות ישראל, מן העת העתיקה ועד ימים אלה ממש.



רשימת נושאים אפשריים

להלן רשימת נקודות רלוונטיות, נדגיש כי רשימה זו אינה ממצה וודאי שאינה מחייבת:

- מקור התוקף של מוסדות הקהילה
- ההבחנה בין "בית הדין", שמייצג את ההנהגה החכמית, לבין "הציבור", "הקהל", "בני העיר", שמייצג את כלל הקהילה, וביטוייה ב"תקנות הקהל"
- "אחרי רבים להטות" - הפרשנות המגוונת ודרכי היישום השונות והמנוגדות: ב"בית הדין" בלבד או בקרב הציבור/הקהל/הקהילה; עקרון הרוב - רוב ממה ועל פי מה? רוב במוסד מצומצם; "רוב בניין" = של בעלי היכולת (משלמי המס, למשל); רוב מניין בלא הבדל ייחוס, השכלה או ממון, מבין כלל (הזכרים הבוגרים) בקהילה
- פרשנות "משפט המלך" - השלכותיה על תפישת ההנהגה, מקורות הסמכות שלה ומעמדה וביטויים של כל אלה במציאות החברתית
- תפישת הקהילה כקורפורציה, ולפיכך רשאי הרוב לאכוף על המיעוט; או התפישה שחברי הקהילה הם בבחינת פרטים המקיימים ביניהם שותפות, ולפיכך אין לפגוע בזכות היחיד אלא בהסכמת כולם (כפרשנות עמדתו של רבינו תם)
- אכיפה - באילו עניינים; על-ידי מי; באילו אמצעים; ה"נידוי" וה"חרם" והמאבקים נגדם
- תהליכי ביזור ופיזור דמוגרפיים-קהילתיים כגורמים המשפיעים על מידת הסמכותנות
- מקרי מבחן של בחינת הסוגייה בקהילה קטנה לעומת גדולה, כפרית לעומת עירונית
- השפעות גומלין עם הסביבה הלא-יהודית, עליה וממנה, והמחלוקת העקרונית האם מדובר ב"השפעות גומלין" או ב"תופעות מקבילות"
- מידת החשיפה הלשונית והתרבותית ("רב-לשוניות?" "רב-תרבותיות?") והשפעתה על תהליכים דמוקרטיים לעומת מגמות סמכותניות
- סמכותנות מכאן, תרבות מחלוקת מכאן
- ביטויי הסוגייה בשדה החינוך: "חנוך לנער על-פי דרכו" או על-פי דרכו של חכם/מנהיג/חצר
- קבוצות מוחלשות - לדוגמא: נשים, עניים, ילדים
- התהליכים הגלובליים בעת החדשה (מדע, חילון, לאומיות, טוטליטריות) והשפעתם על הכיוונים המנוגדים של פתיחות ודמוקרטיזציה מכאן וסגירות וסמכותנות מכאן
- מקומם של יהודים במאבקים למען דמוקרטיה וזכויות אדם



הנחיות לכותבים

הקול הקורא פונה לעיון בהיבטים פורמאליים וא-פורמאליים כאחד, ישירים ועקיפים. היבטים א-פורמליים ועקיפים הם, למשל, סטירה, אומנות, ארכיטקטורה, תכנון סביבתי וביטויים בלתי-מילוליים.

את המאמרים ניתן להגיש בעברית (על פי כללי הציטוט שנוסחו על ידי החברה ההיסטורית הישראלית) או באנגלית (בהתאם ל- Chicago Manual of Style).

אורך המאמרים: בין 5000-8000 מילה, כולל הערות. יש לצרף למאמר הערה ביוגרפית קצרה אודות המחבר/ת (עד 150 מילה).

תמונות, איורים, מפות וכיו"ב יתקבלו בברכה - על המחבר/ת לדאוג לקבלת אישור זכויות יוצרים כנדרש על פי חוק, לשלוח כל פריט בנפרד כקובץ JPG או PNG ברזולוציה גבוהה (300 DPI ומעלה), וכן לכלול במאמר רשימה הכוללת תיאור וקרדיט מלא וברור עבור כל פריט.

המאמרים יעברו הערכה ראשונית של חברי המערכת ולאחר מכן ישלחו ללקטורה. המאמרים שיתקבלו לפירסום בכרך יועברו לעריכה לשונית.

מועד אחרון להגשת המאמרים: **27 באפריל, 2025**

את המאמרים יש לשלוח בדוא"ל, לכתובת:
adip@tauex.tau.ac.il

מערכת "מיכאל":

יובל שחר (עורך ראשי), טובה בארי, יצחק ליפשיץ, דינה פורת ורוני שטאובר

